

Аллоҳга ҳамд Расулуллоҳга салавоту саломлар бўлсин.

Ибн Аббос розияллоху анҳумодан ривоят қилинади:

«Бир куни Набий алайҳиссаломнинг ортларида эдим. У зот: **«Эй болакай! Мен сенга калималарни ўргатаман. Аллоҳни**(нг буйруғу қайтариқларини) **муҳофаза қилгин, шунда У Зот сени муҳофаза қилади. Аллоҳни муҳофаза қилсанг, У Зотни рўпарангда топасан. Сўрамоқчи бўлсанг, Аллоҳдан сўра. Кўмак истамоқчи бўлсанг, Аллоҳдан иста. Билки, агар бутун уммат (маҳлуқотлар) сенга бирор манфаат бериш учун жамланса ҳам, Аллоҳ сенга ёзган нарсадан бошқасини бера олмайди. Агар уларнинг ҳаммаси сенга бирор зарар етказиш учун жамланса ҳам, Аллоҳ сенга ёзган нарсадан бошқасини етказа олмайди. Қаламлар кўтарилган, саҳифалар қуриган»**, дедилар» (Имом Термизий ривоят қилган).

Ҳадиси шарифнинг бошқа ровийлари ва ривоятлари:

Ушбу ҳадисни имом Термизийдан ташқари имом Аҳмад, Абу Яъло, Табароний ва бошқалар ривоят қилишган.

Имом Термизийдан бошқаларининг ривоятида Расулуллоҳ соллаллоху алайҳи васаллам шундай деганлар:

«**نَأْمَلُ عَاوَةَ دَسَّالِ فِي كَفْرِ عِيَاءِ رَجُلٍ فِي هَلَالِ لَيْلٍ فَرَعَتِ كَمَامًا هَدَجَتْ هَلَالِ طَفْحًا**
عَمْرَضًا نَأْمَلُ عَاوَةَ كَيْ طَخِي لِنُكَيْ مَلَكَبِ اصْأَمَ وَ كَبِي صُيْلُ نُنُكَيْ مَلَكَبِ طَخِي أَم
أَرْسُي رَسُ عِلْ عَمَّ نَأْمَلُ وَ بَرَكُ لَعَمَّ حَرَفُ لَأْنَأْ وَ رُبَّ صِلِ».

Яъни **«Аллоҳни**(нг буйруғу қайтариқларини) **муҳофаза қилгин, шунда У Зотни рўпарангда топасан. Аллоҳни фароғатда танисанг, У сени қийинчиликда танийди. Билки, сени четлаб ўтган нарса сенга етмайди. Сенга етган нарса сени четлаб ўтмайди. Билки, сабр ортидан ютуқ, ғам-ғусса ортидан кушойиш келади. Ва албатта, қийинчилик ортидан енгиллик бордир»**.

Ҳадиси шарифнинг шарҳи:

Ушбу ҳадис Расулуллоҳ соллаллоху алайҳи васалламнинг буюк тавсиялари ва Ислом динидаги умумий қоидаларни ва Аллоҳ таолонинг бандалари

зиммасидаги ҳаққи ўзида жамлаган.

Бир куни Абдуллоҳ ибн Аббос розияллоҳу анҳумо Расулуллоҳ соллаллоҳу алайҳи васалламнинг хачирларига мингашиб олиб, у зотнинг ортларида кетаётган эдилар. Ўшанда Абдуллоҳ ибн Аббос розияллоҳу анҳумо тўққиз ёш бўлган, дейишган уламоларимиз. Шунда Набий алайҳиссалом у кишига:

1) «...كُذِّبَ حَيْهَ لَوْلَا ظَفْحُ: تَامَلْ كَلَّ كُؤْمَلُغُ أَيَّنْ، مُالْغُ أَي»

«Эй болакай! Мен сенга калималарни ўргатаман. Аллоҳни(нг буйруғу қайтариқларини) муҳофаза қилгин, шунда У Зот сени муҳофаза қилади», дедилар.

Яъни Аллоҳнинг динидаги амр ва наҳийларга қатъий риоя қилгин, буйруқларини бажаргин, қайтариқларидан қайтгин, чизган чегарасидан чиқмагин, шунда Аллоҳ сени муҳофаза қилади, демоқдалар.

Уламоларимиз Расулуллоҳ соллаллоҳу алайҳи васалламнинг **«шунда У Зот сени муҳофаза қилади»,** деган сўзларини изоҳлашиб «Аллоҳнинг муҳофазаси икки турли бўлади. Биринчиси: инсонга танисихатлик бериши, бола-чақа, аҳли аёлини ва мол-дунёсини турли хил бало-офатлардан асраши, иккинчиси: бандани дину диёнатида, иймону эътиқодида залолатга кетишдан асраши, муҳофаза қилиши», дейишган.

Аллоҳ таолонинг амрлари ичида муҳофаза қилиш керак бўлган энг буюк амал намоз хисобланади. Аллоҳ таоло Бақара сурасининг 238-оятида:

{...يَطْسُ وِلَاةَ الصَّلَاةِ وَالصَّلَاةِ وَالصَّلَاةِ وَالصَّلَاةِ وَالصَّلَاةِ وَالصَّلَاةِ وَالصَّلَاةِ وَالصَّلَاةِ وَالصَّلَاةِ وَالصَّلَاةِ}

«Намозларни ва ўрта намозни муҳофаза этинг», деб марҳамат қилган. Намозларни муҳофаза этиш уларни ўз вақтида, камчиликсиз ўқишни билдиради. Кўпчилик муфассир уламоларимиз: «Ўрта намоз»дан мурод аср намози», дейишган.

Аллоҳ таоло Маъориж сурасининг 34-оятида намозларни ўз вақтида ўқийдиганларин мадҳ этиб

{نُؤْظِفُ أَيَّ مَهَاتِ الصَّلَاةِ وَالصَّلَاةِ وَالصَّلَاةِ وَالصَّلَاةِ وَالصَّلَاةِ}

«Улар намозларини муҳофаза қиладиганлардир», деган.

Ибн Можа Абу Қатода розияллоҳу анҳудан қилган ривоятда Расулуллоҳ соллаллоҳу алайҳи васаллам:

«مَنْ هُوَ أَذْعَىٰ ذُنُوعٌ تَدْعُوهُ وَأَوْلَاصَ سَمَخٍ كَتَمْتُمْ أَيْلَعُ تَضَرَّتْ فَا لِحَجَّ وَزَعُ هَلْ لَلْ اِق»
«... هَلْ لَلْ اِق هُوَ تَلْعُ دَا نِهْتِ قَوْلٌ نُهَيْ لَعَطَفَا ح».

«Аллоҳ азза ва жалла: «Мен умматингга беш маҳал намозни фарз қилдим. Ким уларни вақтида муҳофаза қилса, жаннатга киргазаман, деб Ўзимга вожиб қилдим...», дейди», деганлар.

Имом Аҳмад ва Термизий Ибн Масъуддан қилишган бир ривоятда
Расулulloҳ соллаллоҳу алайҳи васаллам шундай деганлар:

«يَوَّحُّ أَمْرًا وَنُطْبُ لَلْ اَو ، يَغْوِ أَمْرًا وَسَأْرَلْ اَطْفَحَتْ نَأ - ءِءَايَ حَلْ اِق ح هَلْ لَلْ اِق نَمُ ءِءَايَ ح تَسَالِ ا»

Ҳадиснинг маъноси **«Аллоҳдан ҳақиқий ҳаё қилиш бош ва ундаги нарсаларни муҳофаза қилишинг, қорин ва ундаги нарсаларни муҳофаза қилишингдир»**. Яъни қулоғинг, кўзинг ва тилингни харомдан сақлашинг. Қорнингни ҳаром луқмадан, қалбингни ҳасад, гина каби қалб ҳасталикларидан сақлашингдир, дегани.

Буюк аллома Ибн Мункадир: «Аллоҳ солиҳ киши сабабидан унинг фарзандини, фарзандини болаларини ва атрофидаги хонадонларни муҳофаза қилади», деган эканлар.

Айрим салаф уламоларимиз: «Ким Аллоҳга тақво қилса, ўзини муҳофаза қилибди. Ким тақвосини зое қилса, ўзини зое қилибди. Аллоҳ ундан беҳожатдир», дейишган.

Фузай ибн Иёз: «Мен Аллоҳга осийлик қилсам, ўша ишимнинг ёмонлигини хизматкорим ва уловимни хулқ-атворида сезаман», даган эканлар.

2) «كَهَاجَتْ هُجَّتْ هَلْ لَلْ اَطْفَحَا»

«Аллоҳни муҳофаза қилсанг, У Зотни рўпарангда топасан».

Яъни банда Аллоҳ таолонинг динига оғишмай амал қилса, у қаерда бўлмасин У Зот ўша бандани ҳефзи ҳимоясига олади, ёрдам беради, барча ишларига муваффақият ато қилади.

Аллоҳ таоло Наҳл сурасининг 128-оятда:

{نُونٌ سِحْرٌ مُمُ هَ نِي دَلَّ اَو اَوْقَّتْ اِنِي دَلَّ اِعْمَ هَلْ لَلْ اِنِ}

«Албатта, Аллоҳ тақво қилганлар ва гўзал ишлар қилганлар биландир», деб марҳамат қилган.

Абу Бакр розияллоҳу анҳу билан Расулulloҳ соллаллоҳу алайҳи васаллам Маккадан Мадинага ҳижрат қилиб йўлга тушиганини сезиб қолган Қурайш машриклари изларидан одам юборади. Шунда улар Маккадаги Савр ғорига яшириниб олишади. Абу Бакр кўриб қолишларидан хавфсирайдилар. Шунда Расулulloҳ соллаллоҳу алайҳи васаллам у кишига:

«أَمْ هُنَّ أَثَرُ هَلَلٍ لَّنِي نَبِيٍّ نَبِيٍّ رَكِبَ أَبَايَ كَيْنَظَ أَمْ»

«Учинчилари Аллоҳ бўлган икковлон ҳақида нима деб ўйлайсан, эй Абу Бакр?» дедилар».

Қатода: «Ким Аллоҳга тақво қилса, У Зот у билан бўлади. Аллоҳ ким билан бўлса, у билан мағлуб бўлмайдиган жамоа, ухламайдиган соқчи, адашмайдиган йўл кўрсатучи бўлади», деганлар.

3) «هَلَلٍ لَّنِي نَبِيٍّ نَبِيٍّ رَكِبَ أَبَايَ كَيْنَظَ أَمْ».

«Сўрамоқчи бўлсанг, Аллоҳдан сўра».

Чунки У Зотдан ўзга берувчи йўқ. Бошқа берувчилар ҳам У Зотнинг амри ила У Зотнинг берганидан берадилар. Шунинг учун орага бошқани қўшмай, тўғридан-тўғри ҳақиқий берувчининг Ўзидан сўраш керак.

Аллоҳ таоло Нисо сурасининг 32-оятида:

{هَلْ ضَفَّ نَمَّ هَلَلٍ أَوْلَاسٍ أَوْ}

«Аллоҳдан фазлини сўранг», деган.

Имом Абу Довуд ва Термизий Нуъмон ибн Баширдан қилишган ривоятда Набий соллаллоҳу алайҳи васаллам:

«(مَنْ كَلَّ بِحَسَبِ حَسَبِ نَبِيِّنَا وَمَا كُنَّا بَرَّاءَ لِقَوْمِهِ) أَرْقَ مَثَ «دَابَّ عِلْمًا وَهُوَ عِلْمٌ دَلِيلٌ».

«Дуо ибодатдир», деб кейин **«Роббингиз: «Менга дуо қилинг, сизга ижобат қилурман»**, оятини ўқидилар».

Дуо қилаётган одам Аллоҳга зорланади, муҳтожлигини билдиради. У Зот таолонинг ундан зарарни даф, фойдани жалб қилишини, барча истакларини рўёбга чиқаришга қудрати етишини эътироф қилади.

учун осондир», деган.

Ушбу ривоятдан олинадиган фойдалар:

1. Болаларга хуш муомалада бўлиб, уларга таълим-тарбия бериш;
2. Аллоҳнинг буйруғу қайтариқларига бўйсунуш У Зотнинг инсонга танисихатлик бериши, бола-чақа, аҳли аёлини, мол-дунёсини турли хил бало-офатлардан асраши, дину диёнатида, иймону эътиқодида залолатга кетишдан асрашига сабаб бўлади;
3. Талаб-истакларни фақат уларни бажо келтирувчи Зотдан – Аллоҳдан сўраш кераклиги;
4. Кўмак ва ёрдамни ҳақиқий кўмак берувчи Зотдан – Аллоҳдан сўраш кераклиги;
5. Фойда ҳам, зиён ҳам Аллоҳдан экани;
6. Аллоҳнинг қазои қадарига иймон келтириш ва унга рози бўлиш вожиблиги;
7. Солиҳ амаллар туфайли Аллоҳ бандадан бало-офатларни аритиши;
8. Барча махлуқотлар жамланиб, бир инсонга заррача фойда ёки зиён етказмоқчи бўлса, Аллоҳ тақдирда битган нарсадан бошқаси бўлмаслиги;
9. Банда фароғат пайтида Аллоҳни ёдга олиб, тоат-ибодатда бўлса, қийинчиликка йўлиққан пайтида У Зот уни ёрдамсиз ташлаб қўймаслиги;
10. Сабр ортидан ютуқ, ғам-ғусса ортидан кушойиш, қийинчилик ортидан енгиллик келиши.

Муҳаммад Али Муҳаммад Юсуф тайёрлади